

К.психол.н. Болотнікова І.В.

Інститут психології ім. Г.С.Костюка НАПН України

**ВИЗНАЧЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЧИННИКІВ ПРОФЕСІЙНОГО
САМОЗДІЙСНЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРОФСПІЛОК ЗА ЛІНІЙНИМ
РЕГРЕСІЙНИМ АНАЛІЗОМ**

Експериментальне дослідження проводилося у профспілкових організаціях, що підпорядковуються Київській міській раді профспілок. Загальна кількість досліджуваних - 32 працівника профспілок різного віку і статі.

Під час дослідження було використано такі методики: Опитувальник професійного самоздійснення; Самоактуалізаційний тест Е. Шострома (САТ); Шкала самоефективності Р.Шварцера та М. Єрусалова; Мотивація професійної діяльності (методика К. Замфір у модифікації А. Реана); Багатофакторний опитувальник лідерства: «Комунікативні і організаторські схильності» В.В. Синявський, В.А. Федорошин (КОС); «Шкала емоційної стабільності – нестабільності (нейротизму)» Г.Айзенка.

Визначення чинників професійного самоздійснення засновувалося на використанні лінійного регресійного аналізу (метод Stepwise). Статистична обробка показала, що переважна більшість використаних методик містить показники, які за результатами регресійного аналізу можна розглядати в якості виражених чинників професійного самоздійснення фахівців.

Результати обробки даних для визначення чинників загального рівня професійного самоздійснення профспілкових працівників можна побачити на

Регресійні моделі предикації «загального рівня професійного самоздійснення»

Модель	R	R ²
1	0,69	0,47
2	0,76	0,62
3	0,80	0,63

Предиктори: 1) «самоефективність»;

2) № 1 та «внутрішня професійна мотивація»;

3) №№ 1-2 та «компетентність у часі».

Примітки: показник № 1 отримано за методикою «Шкала самоофективності Р.Шварцера та М. Єрусалова»; № 2 – за методикою «Мотивація професійної діяльності»; №3 – за Самоактуалізаційним тестом.

Вищенаведені результати засвідчують, що наявність у фахівців високого рівня самоофективності - впевненості людини щодо її здатності організувати і здійснити власну діяльність, необхідну для досягнення певної мети - справляє найбільш виражений вплив на можливість професійного самоздійснення, що доводиться наявністю високого коефіцієнта множинної регресії $R = 0,69$ та кількості поясненої дисперсії $R^2 = 0,47$. Отримані результати також наочно свідчать, в цілому узгоджуючись із існуючими в психології уявленнями, що саме без внутрішньої професійної мотивації – мотивації, пов'язаної не з зовнішніми обставинами (покараннями або заохочуваннями), а зумовленої самим змістом діяльності й вираженою в почутті власної компетенції, впевненості в своїх силах і намірів, задоволеністю результатами своєї праці, неможливий такий особистісно-професійний феномен як професійне самоздійснення. Тому саме внутрішня професійна мотивація є другим за значущістю чинником загального професійного самоздійснення працівників профспілок ($R = 0,76$; $R^2 = 0,62$). В якості третього чинника досягнення фахівцем високого загального рівня професійного самоздійснення визначено показник шкали «компетентності у часі» Самоактуалізаційного тесту, який характеризує здатність суб'єкта жити теперішнім часом, тобто переживати теперішній момент свого життя у всій його повноті, відчувати нерозривність минулого, сьогодення і майбутнього, тобто

бачити своє життя цілісним, що свідчить про високий рівень самоактуалізації особистості ($R = 0,80$; $R^2 = 0,63$).

Найсуттєвішим чинником рівня внутрішньопрофесійного самоздійснення фахівців виявилася «самоефективність» (см. Таблицю 2). Коефіцієнт множинної регресії $R = 0,70$; $R^2 = 0,48$.

Таблиця 2

Регресійна модель предикації «рівня внутрішньопрофесійного самоздійснення»

Модель	R	R ²
1	0,70	0,48

Предиктор: «самоефективність», отриманий за методикою «Шкала самоефективності Р.Шварцера та М. Єрусалова».

Отже, емпірично доведено, що істотною передумовою високого рівня внутрішньопрофесійного самоздійснення фахівця, який характеризує його професійне самовдосконалення, спрямоване на підвищення професійної компетентності та розвиток професійно-важливих якостей, є його всебічна здатність до інтеграції власних когнітивних, соціальних та поведінкових компонентів задля здійснення цілеспрямованої та результативної професійної діяльності.

Проаналізуємо чинники рівня зовнішньопрофесійного самоздійснення (Таблиця 3).

Таблиця 3

Регресійні моделі предикації «рівня зовнішньопрофесійного самоздійснення»

Модель	R	R ²
1	0,55	0,30
2	0,68	0,46
3	0,75	0,57
4	0,80	0,64
5	0,84	0,70

Предиктори: 1) «самоефективність»;

2) № 1 та «компетентність у часі»;

- 3) №№ 1-2 та «внутрішня професійна мотивація»;
- 4) №№ 1-3 та «надання самостійності підлеглим»;
- 5) №№ 1-4 та «гнучкість поведінки».

Примітки: показник № 1 отримано за методикою «Шкала самоефективності Р.Шварцера та М. Єрусалова»; №№2 та 5 – за Самоактуалізаційним тестом. № 3 – за методикою «Мотивація професійної діяльності»; №4 – за Багатофакторним опитувальником лідерства

Було побудовано 5 регресійних моделей, які є високоінформативними ($R = 0,55 - 0,84$; $R^2 = 0,3 - 0,7$). Показники таблиці свідчать, що найсуттєвішим чинником високого рівня зовнішньо-професійного самоздійснення є самоефективність фахівця ($R = 0,55$; $R^2 = 0,3$). Оскільки самоефективність виявилася також найбільш вагомим чинником високого рівня і внутрішньо-професійного самоздійснення, а також загального рівня професійного самоздійснення (см. Таблиці 1 та 2), ми можемо зробити висновок про те, що самоефективність є визначальним чинником всіх ланок професійного самоздійснення працівників професійних організацій. На другому місці по інформативності стоїть компетентність у часі ($R = 0,68$; $R^2 = 0,46$). Також вагомим чинником досягнення фахівцем високого загального рівня професійного самоздійснення та його складових, достатньо закономірно, як на наш погляд, визначено показник внутрішньої професійної мотивації ($R = 0,75$; $R^2 = 0,57$). Проаналізувавши дані Таблиць 1, 2 і 3 ми бачимо, що показники самоефективності, компетентності у часі та внутрішньої мотивації є найбільш вагомими чинниками високого загального рівня професійного самоздійснення та його складових. Отже, для психологічного забезпечення високого рівня професійного самоздійснення необхідно вжити заходів для підвищення рівня самоефективності, здатності сприймати власне життя цілісно, в нерозривній єдності минулого, сьогодення і майбутнього, а також внутрішньої професійної мотивації фахівців. Четвертою передумовою рівня зовнішньо-професійного самоздійснення є надання самостійності підлеглим ($R = 0,80$; $R^2 = 0,64$). Це цілком закономірно, оскільки вміння організувати роботу підлеглих визначає ефективність роботи колективу в цілому. Останнім предиктором даної складової професійного самоздійснення виявилася гнучкість поведінки ($R = 0,84$; $R^2 = 0,70$), що визначає ступінь гнучкості людини у реалізації власних цінностей у поведінці, взаємодії з оточуючими, здатність швидко та адекватно реагувати на ситуацію, що змінюється.

MATERIĄY
XIV MIĘDZYNARODOWEJ NAUKOWI-
PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI

NAUKOWA MYŚL INFORMACYJNEJ
POWIEKI

07 -15 marca 2018 roku

Volume 3

Pedagogiczne nauki
Psychologia i socjologia
Muzyka i życie
Fizyczna kultura i sport

Przemyśl
Nauka i studia
2018

Adres wydawcy i redakcji:

37-700 Przemyśl ,
ul. Łukasińskiego 7

Materialy XIV Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Naukowa myśl informacyjnej powieki» , Volume 3 Przemyśl: Nauka i studia -84 s.

Zespół redakcyjny:

dr hab. Jerzy Ciborowski (redaktor prowadzący),

mgr inż. Dorota

Michałowska, mgr inż. Elżbieta Zawadzki,

Andrzej Smoluk, Mieczysław

Luty, mgr inż. Andrzej Leśniak,

Katarzyna Szuszkiewicz.

**Materialy XIV Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji
«Naukowa myśl informacyjnej powieki» , 07 -15 marca 2018 roku po
sekcjach: Pedagogiczne nauki. Psychologia i socjologia. Muzyka i życie.
Fizyczna kultura i sport.**

e-mail: paha@rusnauka.com

Cena 54,90 zł (w tym VAT 23%)

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektyw autorów , 2018

© Nauka i studia, 2018